

Pia Kauma kok ym.

Lakialoite laiksi arvonlisäverolain 85 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteella ehdotetaan arvonlisäverolain 85 §:n väliaikaista muuttamista siten, että ravintola- ja ateriapalvelujen yhteydessä myytävien alkoholijuomien arvonlisäverokanta lasketaan 24 prosentista 14 prosenttiin. Muutos toteutettaisiin siten, että arvonlisäverolain 85 §:n 2 momentin 3 kohdasta poistetaan alkoholijuomia koskeva maininta, jolloin alkoholijuomat tulevat saman pykälän 1 momentin 2 kohdan nojalla alennetun 14 prosentin arvonlisäverokannan piiriin. Väliaikainen muutos olisi voimassa vuoden 2021 loppuun asti.

PERUSTELUT

Maailmanlaajuisesti pandemiaksi levinnyt covid-19 eli koronavirus on iskenyt terveytemme ohella vakavasti suomalaiseen talouteen ja yrittäjyyteen. Viruksen aiheuttama tilanteen heikkeneminen ja kassavirtojen ehtyminen näkyvät erityisesti ravintola-alalla. Keväällä valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti ravintolat, kahvilat, baarit ja yökerhot suljettiin koko maassa 4.4.—31.5.2020. Tämän lisäksi ravintoloiden toimintaa on sulkemispäätöksen päättymisen jälkeen rajoitettu rajoittamalla muun muassa ravintoloiden aukioloaikoja ja asiakaspaikkojen määrää. Sulkeminen ja eriaisteiset rajoitustoimet eivät kuitenkaan poista ravintoloiden alati juoksevia kuluja.

Suomessa on noin 10 000 ravintolaa, ja keväällä ravintoloiden sulkemista koskevaa väliaikaislakia säädettäessä oli tiedossa, että monet alan toimijoista kohtaavat ylitsepääsemättömiä taloudellisia vaikeuksia jo melko pian valtiotasolla tehtävän sulkemispäätöksen jälkeen. Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n mukaan ravintoloista ja kahviloista yli puolet oli menettänyt vähintään 50 prosenttia liikevaihdostaan jo kesäkuuhun mennessä.

Keväisestä sulkemispäätöksestä ja rajoituksista huolimatta hallitus ei ole kohdistanut riittäviä tukitoimenpiteitä ravintola-alalle. Ravintoloille sulkemisesta aiheutuvaa kompensatiota korotettiin talousvaliokunnan mietinnössä kesäkuussa alkuperäisestä hallituksen esityksen (HE 67/2020 vp) 123 miljoonasta eurosta noin 170 miljoonaan euroon. Korvaus ei kuitenkaan yksin riitä, kun tarkastellaan ravintoloille sulkemisesta aiheutuneita vahinkoja ja kuluja. Ravintola-alan oman arvion mukaan kompensaation olisi pitänyt olla noin 350 miljoonaa euroa.

Lakialoite LA 97/2020 vp

Syksyn aikana rajoitustoimia on jatkettu, ja ohjeistus on ollut paikoin epäselvää ja huonosti ennakoitavaa. Ravintolat, jotka toimivat jo ennestään hyvin pienellä katteella, kohtaavat kasvavia haasteita pandemian pitkittyessä ja maan siirtyessä koronaviruksen toiseen aaltoon. Yksi keino auttaa kriisistä kärsiviä ravintoloita on laskea niiden myymiin alkoholijuomiin sovellettavaa arvonlisäverokantaa.

Luonnonvarakeskuksen vuonna 2018 tekemän tutkimuksen mukaan anniskelun arvonlisäveron alentaminen 14 prosenttiin laskisi ravintoloiden alkoholiannosten hintoja noin kahdeksan prosenttia, mikäli veronkevennys siirtyisi suoraan hintoihin. Samasta selvityksestä käy ilmi, että anniskelun arvonlisäveron alentaminen 24 prosentista 14 prosenttiin merkitsisi vuositason 127 miljoonan euron kasvua ravintolapalveluiden kysyntään. Kotimaisten tuotteiden ja palveluiden kulutus lisääntyisi yhteensä 172 miljoonaa euroa, ja kerrannaisvaikutuksineen kulutus olisi vielä tätäkin suurempi.

EU:ssa ravintolapalvelut hyväksyttiin maaliskuussa 2009 direktiivin muutoksella niiden palveluiden piiriin, joihin voidaan soveltaa alennettua arvonlisäverokantaa. Direktiivi sallii alkoholin anniskelun osalta alennetun kannan, mutta vähittäismyynnin osalta ei. Huolimatta kannan alentamisen mahdollistavasta muutoksesta Suomessa ravintoloissa anniskeltavan alkoholin arvonlisäverokantaa ei ole alennettu. Anniskeltavan alkoholin arvonlisävero on siten muista ravintolapalveluista poiketen edelleen 24 prosenttia.

Ennen kevään 2020 poikkeusoloja tehtyjen arvioiden mukaan ravintola-alkoholin arvonlisäveropohja on vuositason noin 1,4 miljardia euroa ja arvonlisäverokertymä 340 miljoonaa euroa. Mikäli ravintola-alkoholin arvonlisäverokannan 10 prosenttiyksikön alentamisen vaikutus välittyisi välittömästi ja täysimääräisesti kuluttajahintoihin eikä veropohjassa tapahtuisi muutosta, arvonlisäverotulot laskisivat vuositason noin 140 miljoonalla eurolla. Laskentatapa on staattinen eikä siinä oteta huomioon esimerkiksi Luonnonvarakeskuksen tekemiä arvioita veromuutoksen dynaamisista vaikutuksista.

Tässä lakialoitteessa arvonlisävero alennettaisiin väliaikaisesti noin vuoden ajalle siten, että laki tulisi voimaan heti ja olisi voimassa 31.12.2021 asti.

Aloitteella pyritään ohjaamaan alkoholin kulutusta ravintoloihin. Tavoite on lisätä ravintoloiden kannattavuutta ja elinvoimaisuutta. Muutos parantaisi samalla ravintoloiden mahdollisuutta pitää nykyiset ja työllistää uusia työntekijöitä. Suomessa miltei 90 prosenttia alkoholista juodaan kotona, ja ulkomailta tapahtuva matkustajatuonti on lähes kaksinkertainen ravintolassa tapahtuvaan anniskeluun nähden.

Paras ravintoloille annettava tuen muoto on ohjata kulutusta ja kassavirtoja ravintoloiden tarjoamien palveluiden piiriin. Ravintolassa myytävän alkoholin arvonlisäveroprosentin väliaikainen laskeminen 24 prosentista 14 prosenttiin olisi tähän hyvä keino.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

arvonlisäverolain 85 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti arvonlisäverolain (1501/1993) 85 §, sellaisena kuin se on laeissa 1780/2009 ja 706/2012, seuraavasti:

85 §

Seuraavien palvelujen myynnistä sekä seuraavien tavaroiden myynnistä, yhteisöhankinnasta, siirrosta varastointimenettelystä ja maahantuonnista suoritettava vero on 14 prosenttia veron perusteesta:

1) ruokatavara, juoma ja muu sellaisenaan ihmisen nautittavaksi tarkoitettu aine sekä niiden raaka-aine ja niitä valmistettaessa tai säilöittäessä käytettävä mauste, säilöntäaine, väri- ja muu lisäaine (*elintarvike*);

2) ravintola- ja ateriapalvelut, lukuun ottamatta 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tavaroiden luovutuksia;

3) rehu ja rehuseos sekä niiden valmistuksessa käytettäväksi tarkoitettu raaka- ja lisäaine, eläinten ruokana käytettävät teollisuuden jäteaineet sekä rehukala (*rehuaine*).

Edellä 1 momentin 1 kohdan nojalla alennettua verokantaa ei sovelleta:

1) eläviin eläimiin;

2) vesijohtoveteen;

3) tupakkavalmisteisiin; eikä

4) 85 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuihin tavaroihin ja myrkkyihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2021 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2021.

Helsingissä 27.11.2020

Pia Kauma kok

Marko Kilpi kok

Jukka Kopra kok

Mari-Leena Talvitie kok

Jaana Pelkonen kok

Sinuhe Wallinheimo kok

Markku Eestilä kok

Kari Tolvanen kok

Veikko Vallin ps